

**Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Araştırma:
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Örneği**

A Research on Financial Literacy Level: The Case of Recep Tayyip Erdogan University

Öz

Bu çalışma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Finans ve Bankacılık Bölümü ile İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Bu amaçla 425 öğrenciye uygulanan anketlerden elde edilen veriler t-testi ve ANOVA testine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, eğitim gördükleri bölümleri, sınıfları, aile gelir düzeyleri, kredi kartı kullanma durumlarına göre finansal okuryazarlıkları arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerin 3. sınıf ile 5. ve üzeri sınıftaki öğrencilere göre finansal okuryazarlıklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Aile geliri 7501-9000 TL arasında olanların finansal okuryazarlık düzeylerinin, 3000 TL ve altı gelire sahip olanlar ile 3001-4500 TL arasında gelire sahip olanlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Finans ve Bankacılık Bölümü öğrencilerinin %63, İlahiyat Bölümü öğrencilerinin ise %52 oranında finansal okuryazar oldukları tespit edilmiştir.

Abstract

This study was carried out in order to determine the financial literacy levels of the students of Recep Tayyip Erdogan University Fındıklı School of Applied Sciences, Finance and Banking Department and Faculty of Theology. For this purpose, the data obtained from the surveys conducted on 425 students were subjected to t-test and ANOVA test. It has been determined that there are significant differences between the financial literacy of the students according to their gender, age, departments, classes, family income levels, and credit card use. It has been determined that the financial literacy level of the students studying in the preparatory class is lower than the students in the 3rd grade and 5th and above grades. It has been concluded that the financial literacy levels of those with a family income between 7501-9000 TL are higher than those with an income of 3000 TL and below, and those with an income between 3001-4500 TL. In addition, it was determined that the Finance and Banking Department students have financially literate on 63% rate and the Theology Department students have financially literate on 52% rate.

Giriş

Bireylerin yaşamlarındaki ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için bir gelire sahip olmaları gerekmektedir. Bu gelirlerin bir kısmı tüketim için harcanırken bir kısmı ise tasarruflara ayrılabilir. Tasarrufların yatırıma dönüştürülmesiyle de kazanç elde etme olasılığı yükselmektedir. Elde edilen tasarruflar yastık altında saklanabilmekte ya da vadeli hesap, borsa, menkul, gayrimenkul vb. yatırım şekillerinde değerlendirilebilmektedir. Burada asıl önemli olan bireylerin, doğru ve bilinçli kararlar alabilme durumudur. Bu noktada finansal okuryazarlık kavramının önemi ortaya çıkmaktadır.

Merve Temizkan Tüfekçi

Yüksek Lisans Öğrencisi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İktisat Bölümü,
merve_tufekci181@erdogan.edu.tr,
Orcid No: <https://orcid.org/0000-0001-8972-6542>

Önder Dilek

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
Finans ve Bankacılık Bölümü,
onder.dilek@erdogan.edu.tr,
Orcid No: <https://orcid.org/0000-0001-6659-4962>

Article Type / Makale Türü

Research Article / Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler

Finansal Okuryazarlık, ANOVA Testi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.

Keywords

Financial Literacy, ANOVA Test, Recep Tayyip Erdogan University

JEL Codes: C12, C83, D19

Bilgilendirme

Bu makale, RTEÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yazılan "Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Araştırma: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Örneği" adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezini temel almaktadır.

Submitted: 18 / 12 / 2021

Accepted: 20 / 01 / 2022

Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, finans piyasalarında finansal ürün ve hizmetlerin çeşitlenmesine olumlu katkı sağlarken aynı zamanda karmaşıklık ve riskleri de beraberinde getirmiştir. Bireylerin finansal sistemde karşılaşılabilecekleri finansal sorunlara çözüm bulabilmeleri sağlıklı ve etkin kararlar verebilmeleri finansal okuryazarlıklarının geliştirilmesiyle mümkündür. Finansal okuryazarlık denilince finans konusunda uzman olmak akla gelmemelidir. Finansal okuryazarlık temel seviyede finansal ürün ve hizmetlerle ilgili bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal sistemde doğru finansal kararlar verip para yönetimi konusunda etkin olmaları hem kendileri hem de ülke ekonomisi açısından oldukça önemlidir.

Bu çalışma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Finans ve Bankacılık Bölümü öğrencileri ile İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilip aralarında farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesi ve varsa eksikliklerin giderilmesi ile öğrencilerin doğru finansal kararlar alabilmeleri sağlanabilecektir. Sürecin doğru yönetilmesiyle öğrenciler olası zararlardan korunacak ve ekonomik sistem içindeki doğru işleyişle birlikte toplumsal refaha katkı sağlanacaktır. Araştırmanın finansal okuryazarlıkla ilgili yapılacak olan diğer çalışmalar için katkı sağlayıcı ve yol gösterici olması hedeflenmektedir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde finansal okuryazarlık kavramı, ikinci bölümünde literatür özeti, üçüncü ve son bölümünde ise uygulama ve analiz sonuçları yer verilmiştir.

1. Finansal Okuryazarlık

Finansal okuryazarlık kavramı, finansal ürünlerle ilgili bilgilere (tahvil, hisse senedi, konut kredisi vb.) veya finansal kavramlar hakkındaki bilgilere (kredi notu, enflasyon oranı, bileşik faiz, çeşitlendirme vb.) atıfta bulunularak kullanılmaktadır. Ayrıca etkin finansal kararlar verebilmek için matematiksel beceriye sahip olmak ve finansal planlama yapabilmek anlamına da gelmektedir (Hastings vd., 2012: 5). Finansal okuryazar, finansal konular hakkında temel düzeyde bilgiye sahip olan kişi olarak açıklanmaktadır. Yalnızca bilgi sahibi olmak finansal okuryazar olma koşulunu sağlamak için yeterli değildir. Finansal bilginin, tutum ve davranışlara aktarılması ile finansal okuryazarlıktan bahsedilebilmektedir (Kılıç, 2016: 8).

Finansal okuryazarlık ile ilgili bilinen en eski tanımlardan biri Noctor vd. (1992)' ye aittir. Bu tanımda finansal okuryazarlık, kişilerin paralarını kullanırken ve yönetirken bilinçli değerlendirmeler yapabilmeleri için etkili kararlar alabilme yeteneği olarak açıklanmıştır (Noctor vd., 1992: 21). Marcolin ve Abraham (2006), finansal okuryazarlığı bireylerin kendi bütçelerini hazırlayabilmelerini, gelecekle ilgili tasarruf yapabilmelerini ve borçlarını yönetebilme yeteneği olarak açıklamışlardır. Lusardi (2008) ise finansal okuryazarlığı iki bölüm olarak incelemiştir. İlk olarak temel finansal okuryazarlık kapsamında faiz oranları ve enflasyonun etkileri ile risk çeşitliliğini bilmek. İkinci olarak, gelişmiş finansal okuryazarlıkta yatırım ve tasarrufla ilgili kararlar alabilme, risk ile getiri ilişkisini anlayabilme, menkul kıymetler konusunda bilgili olma, hisse senetleri ve yatırım fonlarının işleyiş şeklini anlayabilme yeteneği olarak belirtmiştir (Lusardi, 2008: 4-7).

Finansal okuryazar olmayan tüketicilerin yanlış kararlar verebilme oranları finansal okuryazar olanlara göre daha yüksektir. Bu yanlış ve hatalı kararlar sonrasında zarar eden tüketiciler finansal sistemden uzaklaşabilmektedirler. Bu durumda, doğrudan veya dolaylı olarak finansal sistemde daralmaya, reel sektörde olumsuzluklara ve ekonomik büyüme de azalma gibi birçok olumsuzluklara sebep olabilmektedir. Tüketiciler finansal okuryazar olduğunda ise finansal hizmetlere olan talepleri artacağından gerek finansal sektör gerekse ülke ekonomisinde olumlu etkiye neden olacaktır (Gökmen 2012: 48). Bireyler finansal okuryazarlık kavramıyla günlük hayatlarının farklı alanlarında çok sık karşılaşmaktadırlar. Finansal okuryazarlık sayesinde yaşamlarında karşılaştıkları finansal sorunlara bir yandan çözümler geliştirebilirken diğer yandan finansal piyasaların sağlıklı ve etkin bir şekilde çalışmasına katkı sağlamaktadırlar (Temizel, 2010:1). Finansal okuryazarlık düzeyinin yükselmesiyle bireylerin finansal refahlarında bir artış olacaktır.

Bu durum finansal piyasaları bütünlük, kalite, yüksek rekabet ve işlerlik bakımından teşvik edecektir. Böylece ekonominin genelinde olumlu etki sağlanacaktır (TCMB, 2017: 3).

Finansal okuryazarlık ve finansal eğitim birbiriyle ilişkili kavramlardır. Finansal eğitim sürecinin sonunda finansal okuryazarlık düzeyinin artışı sağlanmaktadır. Finansal eğitim sayesinde bireyler, finansal piyasalar ve ürünler hakkında bilgi sahibi olmakta finansal karar alma sürecinde de bu bilgilerin doğru ve etkin kullanılması sağlanmaktadır. Bu sayede bireyler finans konularında analiz edebilme, değerlendirme ve karar verebilme becerileri kazanmaktadırlar (Bağlıoğlu, 2019: 9). Toplumdaki ekonomik, politik ve demografik değişiklikler finansal eğitimin önemli ve gerekli olduğunu ortaya koymaktadır (OECD, 2005: 10).

2. Literatür Özeti

Finansal okuryazarlık düzeyini inceleyen yerli ve yabancı birçok akademik çalışma bulunmaktadır. Yapılan bazı literatür çalışmaları şunlardır;

Hayırsever ve Oğur (2019), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bankacılık ve Finans Bölümünde öğrenim gören 180 öğrencinin finansal okuryazarlık seviyelerini incelemişlerdir. Araştırmada faktör analizi, t-testi ve ANOVA testi yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma sonucunda genel olarak finansal okuryazarlık düzeyinin %55 seviyesinde olduğu görülmüştür.

Kaya ve Güneş (2019), araştırmalarında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bankacılık ve Finans Bölümünde öğrenim gören 433 öğrencinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Çalışmada t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonrasında öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinin, %6,5'i için yüksek seviyeye, %47,3'ü için orta seviyeye ve %9'u için ise çok düşük seviyeye sahip oldukları görülmüştür.

Contuk (2018), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmıştır. Kolayda örnekleme ile seçilen 327 üniversite öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Yöntem olarak ki-kare analizi ile araştırma incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin temel seviyede finans bilgisine sahip oldukları fakat ileri seviyede finans konusu hakkında daha az bilgiye sahip oldukları görülmüştür.

Dilek vd. (2018), Kastamonu Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ekonomi okuryazarlık düzeylerini araştırmışlardır. Kolayda örnekleme yöntemini kullanarak incelenen araştırmanın örneklemini 428 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada t-testi ve ANOVA analizleri uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin sorulara verdikleri cevapların orta ve yüksek değerde oldukları görülmüştür. Böylece öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı hususunda yeterli düzeyde oldukları ve kendilerine güvendikleri sonucuna varılmıştır.

Başarır ve Sarıhan (2017), Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi İİBF ve Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmışlardır. Tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 407 öğrencinden elde edilen veriler t-testi ve ANOVA testine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini %58 olarak saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin finansal okuryazarlık bakımından başarılarının en yüksek olduğu alanın bireysel bankacılık, başarısız oldukları alanın ise finansal matematik olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Çınko vd. (2017), Marmara Üniversitesi'nde öğrenim gören 1049 öğrenci ölçeğinde finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Çalışmalarında varyans analizi, t-testi ve ANOVA analizleri kullanılmıştır. Gelir düzeyi arttıkça finansal bilgi düzeyinin arttığı fakat genel finansal okuryazarlık seviyesinin yeterli seviyede olmadığı belirlenmiştir.

Demirkol ve Erduru (2017), araştırmalarında Harran Üniversitesi, İİBF 4. sınıfta öğrenim gören 447 öğrencinin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşüncelerini ve finansal okuryazarlık düzeylerini incelemişlerdir. Araştırmada frekans analizi, t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Bulgular incelendiğinde muhasebe finans öğrencilerin genel bilgi seviyelerinin %44,63 oranında olduğu tespit edilmiştir.

Barış (2016), çalışmasında Gaziosmanpaşa Üniversitesi İİBF öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi ve bütçeleme davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Tabakalı rastgele örnekleme ile 359 öğrenciye uygulanan anketlerden elde edilen veriler ki-kare ve t-testi kullanılarak analiz

edilmiştir. Analizler sonrasında öğrencilerin %69,9'unun orta ve yüksek seviyede temel düzey finansal okuryazar olduğu, %3,8'nin ise ileri düzey finansal okuryazar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca finansal okuryazarlık ve demografik özellikler arasındaki ilişkide sadece cinsiyet anlamlı bir değişken olarak tespit edilmiştir.

Tuna ve Ulu (2016), Sakarya Üniversitesi, İşletme Bölümü öğrencileri arasından tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 326 öğrencinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Araştırmada frekans analizi, t testi ve varyans analizi yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda cinsiyet, yaş ve eğitim görülen sınıf değişkenleri finansal bilgi düzeyi bakımından istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Çam ve Barut (2015), araştırmalarında Gümüşhane Üniversitesinde öğrenim gören 391 ön lisans öğrencisinin finansal okuryazarlık düzeylerini ve finansal davranışlarını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi kullanarak inceleme yapmışlardır. Çalışma sonucunda üniversite öğrencilerinin finansal okuryazar olmadıkları ayrıca temel finansal kavramlar hakkında bilgi düzeylerinin çok düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Kılıç vd. (2015), Gaziantep Üniversitesindeki, 12 farklı fakülte öğrencilerinden toplam 480 öğrencinin finansal okuryazarlık seviyelerini kota örnekleme ile t-testi ve ANOVA yöntemleri kullanılarak incelemişlerdir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık başarı oranlarının düşük (%48) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin finansal okuryazarlık başarılarının en yüksek oldukları alanın bireysel bankacılık, en düşük oldukları alanın ise yatırım alanı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Luksander vd. (2014), 1743 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Regresyon modelleri ve varyans analizi yöntemlerini kullandıkları araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık endeksi 0,55 olarak bulunmuştur.

Shambare ve Rugimbana (2012), 214 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık düzeyini analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Mandell (2008), araştırmasında 1030 üniversite ve 5150 lise öğrencisinin 2002-2008 yılları arasında finansal okuryazarlık düzeyini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda lise öğrencilerinin %43,3'ünün finansal okuryazarlık düzeylerinin %düşük olduğu ve üniversite öğrencilerinin %62,2'sinin orta seviyede oldukları tespit edilmiştir.

Murphy (2005), çalışmasında 277 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmıştır. ANOVA testi ve lojistik regresyon yöntemlerini kullanmıştır. Analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin her 10 sorudan yalnızca üçüne doğru yanıt verebildikleri tespit edilmiştir.

Beal ve Delpachitra (2003), 789 üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini lojistik regresyon yöntemi ile analiz etmişlerdir. Yapılan analizler sonrasında üniversite öğrencilerinin finansal konularda bilgili olmadıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra işletme bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin diğer bölüm öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Chen ve Volpe (2002), araştırmalarında lojistik regresyon ve ANOVA analizlerini kullanarak üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesini araştırmışlardır. Araştırmalar sonucunda erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin kadınlara göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Chen ve Volpe (1998), araştırmalarında üniversitede öğrenim gören 924 kişinin finansal okuryazarlık düzeyini ANOVA ve lojistik regresyon yöntemleri kullanarak incelemişlerdir. Analizler sonrasında üniversite öğrencilerinin sorulara %53 oranında doğru cevap verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Danes ve Hira (1987), regresyon analizi yöntemi kullanılarak 323 öğrencinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda üst sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

3. Uygulama

3.1. Veri Seti ve Yöntem

Finansal okuryazarlık bireylerin refah seviyesini artırmakta ve finansal güvenliklerine olumlu etki etmektedir. Üniversite öğrencilerinin hayatlarını kaliteli bir şekilde sürdürüp yaşam standartlarını daha yüksek bir seviyeye ulaştırabilmeleri için finansal sisteme aktif bir şekilde dahil olmaları gerekir. Ayrıca, toplumun geleceğini temsil eden üniversite öğrencilerinin çalışma hayatına atıldıklarında kendi gelirlerini etkin ve verimli bir şekilde yönetebilmeleri son derece önemlidir. Bu durumun sağlanması hem birey hem aile hem de ülke ekonomisi açısından olumlu katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (RTEÜ) Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Finans ve Bankacılık Bölümü ile İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Bu kapsamda, Finans ve Bankacılık bölümüne nazaran çok daha az ekonomi dersleri alan İlahiyat Fakültesi öğrencileri ile çok sayıda ekonomi dersi alan Finans ve Bankacılık bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin benzerlik ve farklılıklarının tespit edilip değerlendirilmesi bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu sayede hem alandaki çalışmalara katkı sağlanması hem de finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması hedeflenmektedir. Çalışmanın evreni 2021 yılı itibariye ilgili bölümlerde aktif olarak öğrenim gören 2141 öğrenciden oluşturmaktadır. Bu evreni temsil edecek örnek hacmi ve uygulanacak anket sayısı, %5 önem düzeyinde %5 hata payı ile aşağıdaki formül (Akbulut ve Yıldız, 2006: 8) yardımıyla 326 olarak tespit edilmiştir.

$$n = \frac{NP(1-P)Z^2}{(N-1)d^2 + P(1-P)Z^2}$$

Araştırmadaki veriler, Eylül-Ekim 2021'de online anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Basit rassal örnekleme yoluyla uygulanan online anketlerden hatalı olanlar çıkarıldıktan sonra kalan 425 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Hazırlanan veri toplama aracı dört bölümden oluşmaktadır. Ankette öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek için Gathergood (2012), Keown (2011), Delaune vd. (2010), Sabri ve MacDonald (2010), Rooij vd. (2011) çalışmalarda kullanılan ölçeklerden yararlanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin sosyo-ekonomik, demografik ve tanımlayıcı özelliklerini ölçen sorular da yer almaktadır.

Finansal okuryazarlık puan ortalamaları ile demografik özellikler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla 2 değişkenli parametreler için Bağımsız Örneklem T-testi, 3 ve daha fazla değişkenli parametreler için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. T testi öncesinde normallik analizi uygulanarak verilerin normal olarak dağılıp dağılmadığı test edilmiştir. Varyansın homojen olarak dağıldığı durumlarda Post-hoc testlerinden Scheffe testi, varyansın homojen olarak dağılmadığı durumlarda ise Games Howell testi kullanılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerine göre verilerin dağılımları incelenmiştir. Bu değerlerin -1,5 ile + 1,5 arasında olması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2019:68).

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

Finans ve bankacılık bölümü ile ilahiyat fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmek amacı doğrultusunda aşağıdaki hipotezlerin geçerliliği araştırılmıştır.

H₁: Öğrencilerinin bölümleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₂: Öğrencilerinin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₃: Öğrencilerinin yaşları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₄: Öğrencilerinin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₅: Öğrencilerinin aile gelir düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₆: Öğrencilerinin anne eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₇: Öğrencilerinin baba eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₈: Öğrencilerinin kredi kartı kullanma durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₉: Öğrencilerinin internet bankacılığı kullanma durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

3.3. Bulgular

Bu bölümde elde edilen tanımlayıcı istatistikler ile analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

	Değişkenler	Frekans	%
Bölüm	Finans ve Bankacılık	176	41,4
	İlahiyat	249	58,6
Cinsiyet	Kadın	279	65,6
	Erkek	146	34,4
Yaş	18-19	46	10,8
	20-21	113	26,6
	22-23	160	37,6
	24 ve +	106	24,9
Sınıf	Hazırlık	36	8,5
	1.Sınıf	49	11,5
	2.Sınıf	88	20,7
	3.Sınıf	75	17,6
	4.Sınıf	121	28,5
Anne Eğitim Düzeyi	5 ve +	56	13,2
	Okur- yazar değil	55	12,9
	İlköğretim	271	63,8
	Lise	84	19,8
	Lisans	12	2,8
Baba Eğitim Düzeyi	Lisansüstü	3	0,7
	Okur- yazar değil	5	1,2
	İlköğretim	239	56,2
	Lise	122	28,7
	Lisans	50	11,8
Ailenin Aylık Geliri (TL)	Lisansüstü	9	2,1
	3000 ve altı	157	36,9
	3001-4500	129	30,4
	4501-6000	70	16,5
	6001-7500	32	7,5
Ailedeki Fert Sayısı	7501-9000	19	4,5
	9001 ve +	18	4,2
	1-3	62	14,6
Ailedeki Fert Sayısı	4-6	296	69,6
	7 ve +	67	15,8

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğrencilerin %65,6’sı kadın, %34,4’ü ise erkektir. Yaşlar incelendiğinde %10,8’i 18-19, %26,6’sı 20-21, %37,6’sı 22-23, %24,9’u 24 ve üstü yaşadadır. Öğrencilerin %8,5’i hazırlık, %11,5’i 1.sınıf, %20,7’si 2.sınıf, %17,6’sı 3.sınıf, %28,5’i 4.sınıf, %13,2’si 5 ve üzeri sınıftadır. %41,4’ü Bankacılık ve Finans, %58,6’sı ilahiyat fakültesinde eğitim görmektedir. Anne eğitim düzeyi açısından %12,9’u okur-yazar değil, %63,8’i ilköğretim, %19,8’i lise, %2,8’i lisans, %0,7’si lisansüstü mezunudur. Baba eğitim düzeyi incelendiğinde %1,2’si okur-yazar değil, %56,2’si ilköğretim, %28,7’si lise, %11,8’i lisans, %2,1’i lisansüstü mezunudur. Aile aylık geliri açısından %36,9’u 3000 TL ve altı, %30,4’ü 3001-4500 TL, %16,5’i 4501-6000 TL, %7,5’i 6001-7500 TL, %4,5’i 7501-9000 TL, %4,2’si 9001 TL ve üstü gelire sahiptir.

3.4. Analiz Sonuçları

Finansal okuryazarlık skewness ve kurtosis değerleri (-0,287 ve -0,448) olarak tespit edilmiştir. Bu değerlerinin -1,5 ve +1,5 arasında yer alması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Demografik özellikler ve bazı ekonomik faktörler ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin analizine yönelik yapılan bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA analiz sonuçları sırasıyla aşağıda verilmektedir.

Tablo 2. Finansal Okuryazarlık Düzeylerine Ait T- Testi Sonuçları

		N	X	ss	t	df	P
Bölüm	Finans ve Bankacılık	176	8,79	2,76	5,551	423	0,000
	İlahiyat	249	7,34	2,56			
Cinsiyet	Kadın	279	7,58	2,63	-3,808	423	0,000
	Erkek	146	8,63	2,81			
Kredi Kartı Kullanma Durumu	Evet	237	8,27	2,79	2,799	423	0,005
	Hayır	188	7,53	2,62			
İnternet Bankacılığı Kullanma Durumu	Evet	398	7,98	2,76	1,119	423	0,264
	Hayır	27	7,37	2,44			

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin “eğitim gördükleri bölüm”, “cinsiyet” ve “kredi kartı kullanma durumları” ile “finansal okuryazarlıkları” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Finans ve Bankacılık öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının ($X=8,79$), ilahiyat öğrencilerinden ($X=7,34$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının ($X=8,63$), kadın öğrencilerden ($X=7,58$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kredi kartı kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının ($X=8,27$), kredi kartı kullanmayanlardan ($X=7,53$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan, öğrencilerin internet bankacılığı kullanma durumları ile finansal okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,05$).

Öğrencilerin “yaşları”, “anne eğitim düzeyi” ve “baba eğitim düzeyi” ile “finansal okuryazarlıkları” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Öğrencilerin “sınıfları” ve “ailenin aylık geliri” ile “finansal okuryazarlıkları” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0,05$).

Tablo 3. Sınıf ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi ANOVA Analiz Sonuçları

	Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Finansal Okuryazarlık	Hazırlık	36	6,42	1,977	4,518	0,001
	1.Sınıf	49	7,37	2,848		
	2.Sınıf	88	7,82	2,715		
	3.Sınıf	75	8,37	2,740		
	4.Sınıf	121	8,02	2,653		
	5 ve üzeri	56	8,86	2,876		
	Total	425	7,94	2,741		

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin sınıflarına göre finansal okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p=0,001 < 0,05$). Öğrencilerin finansal okuryazarlıkları sınıflarıyla karşılaştırıldığında en yüksek ortalamanın ($X=8,86$) 5 ve üzeri sınıf öğrencilerinde, en düşük ortalamanın ($X=6,42$) ise hazırlık sınıfı öğrencilerine ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Finansal okuryazarlıkların hangi sınıf grupları arasında farklılık gösterdiğini belirleyebilmek için Tablo 4’te Levene testi değerlerine bakılarak homojenlik şartı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir ($p=0,174 > 0,05$).

Tablo 4. Finansal Okuryazarlığa İlişkin Levene Testi

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Finansal Okuryazarlık	1,547	5	419	0,174

Varyanslar homojen dağıldığı için Scheffe testi ile öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının hangi sınıf grupları arasında farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Sınıf ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi Scheffe Testi Sonuçları

		95% Güven Aralığı				
(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	p	Alt Sınır	Üst Sınır
Hazırlık	1.Sınıf	-0,06791	0,04211	0,761	-0,2087	0,0729
	2.Sınıf	-0,10011	0,03796	0,226	-0,227	0,0268
	3.Sınıf	-0,13976*	0,0389	0,026	-0,2698	-0,0097
	4.Sınıf	-0,11487	0,03642	0,079	-0,2366	0,0069
	5 ve üzeri	-0,17432*	0,04098	0,003	-0,3113	-0,0373
1.Sınıf	Hazırlık	0,06791	0,04211	0,761	-0,0729	0,2087
	2.Sınıf	-0,0322	0,0342	0,971	-0,1465	0,0821
	3.Sınıf	-0,07186	0,03524	0,528	-0,1897	0,046
	4.Sınıf	-0,04696	0,03249	0,836	-0,1556	0,0616
	5 ve üzeri	-0,10641	0,03753	0,157	-0,2319	0,0191
2.Sınıf	Hazırlık	0,10011	0,03796	0,226	-0,0268	0,227
	1.Sınıf	0,0322	0,0342	0,971	-0,0821	0,1465
	3.Sınıf	-0,03965	0,03015	0,885	-0,1405	0,0611
	4.Sınıf	-0,01476	0,02688	0,998	-0,1046	0,0751
	5 ve üzeri	-0,07421	0,03279	0,403	-0,1839	0,0354
3.Sınıf	Hazırlık	0,13976*	0,0389	0,026	0,0097	0,2698
	1.Sınıf	0,07186	0,03524	0,528	-0,046	0,1897
	2.Sınıf	0,03965	0,03015	0,885	-0,0611	0,1405
	4.Sınıf	0,0249	0,02819	0,978	-0,0694	0,1192
	5 ve üzeri	-0,03456	0,03388	0,959	-0,1478	0,0787
4.Sınıf	Hazırlık	0,11487	0,03642	0,079	-0,0069	0,2366
	1.Sınıf	0,04696	0,03249	0,836	-0,0616	0,1556
	2.Sınıf	0,01476	0,02688	0,998	-0,0751	0,1046
	3.Sınıf	-0,0249	0,02819	0,978	-0,1192	0,0694
	5 ve üzeri	-0,05945	0,03101	0,597	-0,1631	0,0442
5 ve üzeri	Hazırlık	0,17432*	0,04098	0,003	0,0373	0,3113
	1.Sınıf	0,10641	0,03753	0,157	-0,0191	0,2319
	2.Sınıf	0,07421	0,03279	0,403	-0,0354	0,1839
	3.Sınıf	0,03456	0,03388	0,959	-0,0787	0,1478
	4.Sınıf	0,05945	0,03101	0,597	-0,0442	0,1631

*p<0,05

Tablo 5'te görüldüğü üzere hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrenciler ile 3.sınıf öğrencileri ve 5 ve üzeri sınıftaki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerin 3.sınıf ile 5 ve üzeri sınıftaki öğrencilere göre finansal okuryazarlıklarının daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Ailenin Aylık Geliri ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi ANOVA Analiz Sonuçları

	Ailenin Aylık Geliri (TL)	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Finansal Okuryazarlık	3000 ve altı	157	7,30	2,664	4,744	0,000
	3001-4500	129	7,92	2,514		
	4501-6000	70	8,64	2,703		
	6001-7500	32	8,50	3,016		
	7501-9000	19	9,74	2,353		
	9001 ve üstü	18	8,06	3,539		
	Total	425	7,94	2,741		

Tablo 6'da öğrencilerin aile aylık gelirlerine göre finansal okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,000<0,05$). Öğrencilerin finansal okuryazarlıkları ile aile aylık gelirleri karşılaştırıldığında en yüksek ortalamanın ($X=9,74$) 7501-9000, en düşük ortalamanın ($X=7,30$) ise 3000 TL ve altı gelire sahip olanlarda olduğu görülmektedir. Finansal okuryazarlığın hangi aile aylık gelirleri arasında farklılık gösterdiğini belirleyebilmek için Tablo 7'de Levene testi değerlerine bakılarak homojenlik şartı test edilmektedir.

Tablo 7. Finansal Okuryazarlığa İlişkin Levene Testi

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Finansal Okuryazarlık	2,299	5	419	0,044

Yapılan test sonucunda varyansların homojen olmadığı tespit edilmiştir ($p=0,044<0,05$). Homojenlik sağlanmadığı için Tablo 8'deki Welch değerlerine bakılmıştır.

Tablo 8. Welch Değerleri

		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
Finansal Okuryazarlık	Welch	5,030	5	77,578	0,00

Welch değerinin $p<0,05$ şartını sağlaması sonucu finansal okuryazarlığın hangi aile aylık gelirleri arasında farklılık gösterdiğini belirlemek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9. Ailenin Aylık Geliri ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi Games-Howell Testi Sonuçları

					95% Güven Aralığı	
(I) Ailenin Aylık Geliri (TL)	(J) Ailenin Aylık Geliri (TL)	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	p	Alt Sınır	Üst Sınır
3000 ve altı	3001-4500	-0,04451	0,02192	0,328	-0,1074	0,0184
	4501-6000	-0,09596*	0,02762	0,009	-0,1759	-0,0161
	6001-7500	-0,08576	0,041	0,311	-0,2082	0,0367
	7501-9000	-0,17411*	0,04145	0,004	-0,3023	-0,0459
	9001 ve üstü	-0,05401	0,06149	0,947	-0,248	0,14
3001-4500	3000 ve altı	0,04451	0,02192	0,328	-0,0184	0,1074
	4501-6000	-0,05146	0,02797	0,444	-0,1323	0,0294
	6001-7500	-0,04125	0,04124	0,915	-0,1643	0,0818
	7501-9000	-0,12960*	0,04168	0,048	-0,2583	-0,0009
	9001 ve üstü	-0,00951	0,06165	1	-0,2038	0,1848
4501-6000	3000 ve altı	0,09596*	0,02762	0,009	0,0161	0,1759
	3001-4500	0,05146	0,02797	0,444	-0,0294	0,1323
	6001-7500	0,0102	0,04453	1	-0,1213	0,1417
	7501-9000	-0,07814	0,04494	0,518	-0,2142	0,058
	9001 ve üstü	0,04195	0,0639	0,985	-0,1568	0,2407

	3000 ve altı	0,08576	0,041	0,311	-0,0367	0,2082
	3001-4500	0,04125	0,04124	0,915	-0,0818	0,1643
6001-7500	4501-6000	-0,0102	0,04453	1	-0,1417	0,1213
	7501-9000	-0,08835	0,0542	0,584	-0,2496	0,0729
	9001 ve üstü	0,03175	0,07072	0,997	-0,1829	0,2464
	3000 ve altı	0,17411*	0,04145	0,004	0,0459	0,3023
	3001-4500	0,12960*	0,04168	0,048	0,0009	0,2583
7501-9000	4501-6000	0,07814	0,04494	0,518	-0,058	0,2142
	6001-7500	0,08835	0,0542	0,584	-0,0729	0,2496
	9001 ve üstü	0,12009	0,07098	0,548	-0,0961	0,3363
	3000 ve altı	0,05401	0,06149	0,947	-0,14	0,248
	3001-4500	0,00951	0,06165	1	-0,1848	0,2038
	4501-6000	-0,04195	0,0639	0,985	-0,2407	0,1568
9001 ve üstü	6001-7500	-0,03175	0,07072	0,997	-0,2464	0,1829
	7501-9000	-0,12009	0,07098	0,548	-0,3363	0,0961

*p<0,05

Tablo 9’da Aile geliri 7501-9000 TL gelire sahip olanlar ile 3000 TL ve altı gelire sahip olanlar ve 3001-4500 TL arasında gelire sahip olanların finansal okuryazarlık düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (p<0,05). Aile geliri 7501-9000 TL gelire sahip olanların finansal okuryazarlık düzeylerinin, 3000 TL ve altı gelire sahip olanlar ile 3001-4500 TL arasında gelire sahip olanlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, aile geliri 4501-6000 TL gelire sahip olanlar ile 3000 TL ve altı gelire sahip olanların finansal okuryazarlık düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Bu sonuç aile geliri 4501-6000 TL arasında olanların finansal okuryazarlık düzeylerinin 3000 TL ve altı gelire sahip olanlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir.

3.5. Finansal Okuryazarlık Düzeyi Karşılaştırılması

Finans ve Bankacılık Bölümü öğrencileri ile İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma finansal okuryazarlık ölçeğinde yer alan 3 alt grup (temel finans bilgisi, tasarrufları yatırıma dönüştürme bilgisi ile harcama ve borçlanma bilgisi) ve 14 soru ile gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin yanlış cevapladıkları sorular genel olarak değerlendirildiğinde; en düşük seviyenin “tasarrufları yatırıma dönüştürme bilgisi” olduğu görülmektedir. Ardından sırasıyla “temel finans bilgisi” ve “harcama ve borçlanma bilgisi” gelmektedir.

Tablo 10. Finansal Okuryazarlık Düzeyi Karşılaştırılması

Temel Finans Bilgisi	Finans ve Bankacılık			İlahiyat		
	Yanlış Sayısı	Doğru Sayısı	%	Yanlış Sayısı	Doğru Sayısı	%
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınız varsaydığımızda 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır? a) 102 TL’den fazla b) 102 TL c)102 TL’den az d) Bilmiyorum	52	124	71	104	145	58
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydığımızda bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz? a)Daha fazla b) Aynı c) Daha az d) Bilmiyorum	88	88	50	158	91	37
Cenk banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında Cenk’in 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır? a)850 TL b) 1000 TL c)1150 TL d)1500 TL e) Bilmiyorum	66	110	63	130	119	48
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir? a) Çocuğu olmayan genç bir kadın b) İki çocuğu olan genç bir kadın c) Eşi de emekli olan yaşlı emekli bir erkek d) Evli ama çocuğu olmayan genç bir erkek.	50	126	72	72	177	71
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar? a) Çocuklu çalışan	96	80	46	157	92	37

genç çiftler b) Çocukları olmayan çalışan genç çiftler c) Sabit emeklilik geliri ile yaşayan yaşlı insanlar d)Emeklilik dönemleri için para biriktiren çalışan orta yaşlı çiftler						
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür. a) Doğru b) Yanlış c) Bilmiyorum	21	155	88	37	212	85
Ortalama			65			56
Tasarrufları Yatırıma Dönüştürme Bilgisi						
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur? a) Artar b) Aynı kalır c) Azalır d) Bilmiyorum	93	83	47	186	63	25
Piyasada faiz oranları düşerse tahvil fiyatları ne şekilde etkilenir? a) Artar b) Aynı kalır c) Azalır d) Bilmiyorum	105	71	40	209	40	16
10-20 yıl gibi uzun bir dönemde normal şartlarda aşağıdaki varlıklardan hangisi genellikle daha çok getiri sağlar? a) Mevduat Hesabı b) Tahviller c) Hisse senetleri d)Bilmiyorum	121	55	31	197	52	21
Zaman içerisinde en yüksek dalgalanmayı genellikle hangi varlık gösterir? a) Hisse senetleri b) Mevduat Hesabı c) Tahviller d) Bilmiyorum	81	95	54	181	68	27
Ortalama			43			22
Harcama ve Borçlanma Bilgisi						
Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur? a) Bireyin iki yıldan daha önceki dönemde yapmadığı bir ödemesi yeni kredi kararlarında dikkate alınmaz b) Bireyin bankadaki kötü kredi sicilini başka bir bankaya kredi için başvurduğunda dikkate alınmaz c) Kişiler çok fazla kredi kullandığından bankaların sizin başka bir bankadaki kredi geçmişinizi bilmesi pek mümkün değildir d) Bankalar kredi kullanan bireylerin ödeme geçmişini birbirleriyle paylaşır ve birey ödeme yapmadıysa bunu tüm bankalar bilecektir.	48	128	73	77	172	69
Aşağıdakilerden hangisi kredi puanınızı yükseltmek için iyi bir yöntemdir? a) Yalnızca bakiyesi en yüksek olanların ödenmesi b) Tüm kredi kartlarının iptal edilmesi c) İflas başvurusu yaparak her şeye yeniden başlanması d) Faturaların zamanında ödenmesi	24	152	86	44	205	82
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir? a) Dünyanın her yerinde hiçbir ücret ödmeden nakit çekebilirsiniz b) ATM'lerden günün 24 saati nakit para çekebilir c) ATM kartına sahip olabilmek için bankada hesabınızın olması gerekir. d) ATM'lerden hesabınızla ilgili güncel bilgiyi öğrenebilirsiniz.	57	119	68	79	170	68
38. Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir. a) Doğru b) Yanlış c)Bilmiyorum	15	161	92	27	222	89
Ortalama			80			77
Genel Ortalama			63			52

Temel finans bilgisi incelendiğinde İlahiyat öğrencilerinin doğru cevaplama oranının %56, Finans ve Bankacılık öğrencilerinin ise %65 oranında olduğu görülmektedir. Tasarrufları yatırıma dönüştürme bilgisi değerlendirildiğinde İlahiyat öğrencilerinin %22, Finans ve Bankacılık öğrencilerinin ise %43 oranında doğru cevap verdikleri tespit edilmiştir. Harcama ve borçlanma bilgisi incelendiğinde İlahiyat öğrencilerinin %77, Finans ve Bankacılık öğrencilerinin ise %80 oranında doğru cevap verdiği görülmüştür. Finans ve Bankacılık öğrencilerinin genel olarak finansal okuryazarlık oranı % 63, ilahiyat fakültesi öğrencilerinin genel finansal okuryazarlık oranı ise %52 olarak tespit edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada öğrencilerin bölüm, cinsiyet, yaş, sınıf, aile gelir düzeyleri, anne eğitim düzeyleri, baba eğitim düzeyleri, kredi kartı kullanım durumları ve internet bankacılığı kullanım durumları ile finansal okuryazarlık ilişkisi analiz edilmiştir.

Anket uygulanan öğrencilerin %41,4'ü Finans ve Bankacılık, %58,6 İlahiyat öğrencisidir. Cinsiyetlerine göre; %65,6'sı kadın, %34,4'ü erkektir. Yaşlarına göre; %10,8'i 18-19 yaş, %26,6'sı 20-21 yaş, %37,6'sı 22-23 yaş, %24,9'u 24 ve üstü yaştadır. Sınıflarına göre; %8'i hazırlık, %12'si 1.sınıf, %20,7'si 2.sınıf, %17,6'sı 3.sınıf, %28,5'i 4.sınıf, %13,2'si 5 ve üzeri sınıfta öğrenim görmektedir. Aile aylık gelirine göre; %36,9'u 3000 TL ve altı, %30,4'ü 3001-4500 TL, %16,5'i 4501-6000 TL, %7,5'i 6001-7500 TL, %4,5'i 7501-9000 TL, %4,2'si 9001 TL ve üstü gelir düzeyindedir.

Öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinin %56,8 ile orta düzeyde olduğu saptanmıştır. İlahiyat Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin (%52), Finans ve Bankacılık Bölümü öğrencilerinden (%63) daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç üzerinde, Finans ve Bankacılık Bölümü öğrencilerinin daha fazla ekonomi ve finans dersi almalarının etkili olduğu söylenebilir. Beal ve Delpachitra (2003), Lantara ve Kartini (2015), Çinko vd. (2017) öğrencilerin finansal okuryazarlıklarını analiz ettikleri araştırmalarında, işletme ve ekonomi bölümündeki öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının diğer bölüm öğrencilerine kıyasla daha

yüksek oranda oldukları sonucunu tespit etmişlerdir. Yapılan çalışmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonucunun birbirlerini desteklediği görülmektedir.

Öğrencilerin finansal okuryazarlıklarını cinsiyete göre incelendiğinde erkek öğrenciler ile kadın öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının kadınlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başarır ve Sarıhan (2017), Tuna ve Ulu (2016), Kılıç vd. (2015), Chen ve Volpe (2002), Danes ve Hira (1987) çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar ile benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir. Çinko vd. (2017), Tuna ve Ulu (2016), Sabri ve Macdonald (2010), çalışmalarında üst sınıflardaki öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının diğer sınıflara göre daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Bu sonuç ile çalışmada elde edilen 5.sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlıkları 3.sınıf ve hazırlık öğrencilerine göre daha yüksek olması sonucu ile paralellik göstermektedir.

Çinko vd. (2017) çalışmalarına benzer olarak ailelerin gelir düzeyi arttıkça finansal okuryazarlık seviyesinin de arttığı saptanmıştır. Barmaki (2015) çalışmasına paralel olarak anne, baba eğitim düzeyi ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Başarır ve Sarıhan (2017), Kılıç vd. (2015) çalışmalarındaki sonuçlara benzer bir sonuç olarak kredi kartı kullananların kullanmayanlara göre finansal okuryazarlıklarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin orta seviyede olma nedeninin öğrencilerin finansal bilgi eksikliklerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Geleceğin finansal aktörleri olan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi, sağlıklı ve doğru finansal kararlar alabilmeleri açısından önemlidir. Sürecin doğru yönetilmesiyle öğrenciler olası zararlardan korunacak, ekonomik sistem içindeki doğru işleyişle birlikte toplumsal refaha katkı sağlanacaktır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi için;

- Devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak çalışmalar yaparak finansal okuryazarlığın yükseltilmesi için strateji ve uygulamaların geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.
- Üniversitelerde eğitim müfredatına finansal okuryazarlık dersinin eklenmesi, hali hazırda müfredatlar da yer alan derslerin içeriklerinin uygulamaya yönelik geliştirilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca finansal okuryazarlıkla ilgili panel ve konferansların düzenlenmesi yoluyla öğrencilerin finansal farkındalıklarının artırılması sağlanabilecektir.
- Erken yaşta finansal okuryazarlık eğitimine başlanması ve eğitimlerin öğrenci, kadın, erkek, meslek gibi farklı ölçeklerde geniş tabana yayılarak gerçekleştirilmesinin daha fazla etki sağlayacağı düşünülmektedir.
- Gelişen teknolojiden faydalanarak dijital platformlarda finansal okuryazarlığın geliştirilmesi sağlanabilir. Bu noktada finansal farkındalığın artırılmasına yönelik mobil uygulamaların geliştirilmesi, temel finans konularını içeren web sayfalarının artırılması ve toplumun bilgilendirilmesi açısından kamu spotu, reklam gibi faaliyetlere ağırlık verilmesi önemlidir.

Etik Kurul İzni

Araştırmanın etik kurul izni 16.03.2021 Tarih, 2021/64 sayılı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

Kaynakça

- Akbulut, Ö. ve Yıldız, N. (2006). *İstatistiğe giriş uygulamalı temel bilgiler çözümlü ve cevaplı sorular temel formüller ve tablolar el kitabı* (5. Baskı). Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Bağlıoğlu, A. (2019). *Akademik personelin finansal okuryazarlık ve finansal davranış analizi: Fırat üniversitesi örneği*, yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Barış, S. (2016). Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.
- Barmaki, N. (2015). *Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Hacettepe üniversitesi örneği*, doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Başarır, Ç., ve Sarıhan, A. Y. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının belirlenmesi: Bandırma Onyedli Eylül üniversitesi örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 143-162.
- Beal, D. ve Delpachitra, S. (2003). Financial literacy among australian university students. *Economic Papers*, 22(1), 65-78.
- Chen, H. ve Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Chen, H. ve Volpe, R. P. (2002). Gender differences in personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 11, 289-307.
- Contuk, F. Y. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Muğla Sıtkı Koçman üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 77, 115-136.
- Çam, A. ve Barut, A. (2015). Finansal okuryazarlık düzeyi ve davranışları: Gümüşhane üniversitesi önlisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 63-72.
- Çinko, M., Avcı, E., Ergun, S., ve Tekçe, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri: Marmara üniversitesi örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.
- Danes, S. M. ve Hira, T. K. (1987). Money management knowledge of college students. *The Journal of Student Financial Aid*, 17(1), 4-16.
- Demirkol Ö. F. ve Erduru İ. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespitine yönelik bir araştırma: Harran üniversitesi örneği. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(4), 12-26.
- Dilek, S., Küçük, O., ve Eleren, A. (2016). Kastamonu üniversitesi öğrencilerinin ekonomi okuryazarlığı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 1865-1878.
- Gökmen, H. (2012), *Finansal Okuryazarlık* (1.Baskı). İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Hastings J.S., Madrian B.C., ve Skimmyhorn W.L.; (2012), *Financial Literacy, Financial Education And Economic Outcomes*, Nber Working Paper 18412, <https://www.nber.org/papers/w18412>, (01.04.2021).
- Hayırsever, B. F. ve Oğur, B. (2019). Financial well-being scale practices in turkey. *SSRG International Journal of Economics Management Studies (SSRG-IJEMS)*, 6(3), 15-26.
- Kaya, M. ve Güneş, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: Bankacılık ve finans bölümü öğrencileri üzerine bir uygulama - Analysis of the financial literacy levels of university students: An application on department of banking and finance. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 295-305.
- Kılıç, Y. (2016). *Finansal okuryazarlık ve finansal refahın belirleyicileri: Gaziantep ve çevre illeri için yapısal eşitlik modeli uygulaması*, doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. ve Seyrek, İ. H. (2015). Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 1(66): 129-150.
- Lantara, I. W. N. & Kartini, N. K. R. (2015). Financial literacy among university students: empirical evidence from indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business: JIEB*, 30(3), 247-256.
- Luksander, A., Béres, D., Huzdik, K. & Németh, E. (2014). Analysis of the factors that influence the financial literacy of young people studying in higher education. *Public Finance Quarterly*, 2, 220-241.
- Lusardi, A. (2008). Financial literacy: an essential tool for informed consumer choice?. *NBER Working Paper Series*, 2-29.
- Mandell, L. (2008). The financial literacy of young american adults. *The JumpStart Coalition for Personal Financial Literacy*, Washington.
- Marcolin, S. & Abraham, A. (2006). Financial literacy research: current literature and future opportunities. *3rd International Conference on Contemporary Business*, Leura NSW, 21-22 September. Australia: Faculty of Commerce, Charles Stuart University.

- Murphy, A. (2005). Money, money, money: an exploratory study on the financial literacy of black college students. *College Student Journal*, 478-488.
- Noctor, M., S. Stoney, & R. Stradling, (1992). Financial Literacy: A Discussion Of Concepts And Competences Of Financial Literacy And Opportunities For Its Introduction Into Young People's Learning. *NFER Report for the National Westminster Bank*. London, The United Kingdom, 21-24.
- OECD. (2005). Improving Financial Literacy Analysis of Issues and Policies. Paris: *OECD Publishing*.
- Sabri, M.F. & Macdonald, M. (2010) . Savings Behavior And Financial Problems Among College Students: The Role Of Financial Literacy In Malaysia. *Cross-Cultural Communication*, 6 (3), 103-110.
- Shambare, R. & Rugimbana, R. (2012). Financial literacy among the educated: an exploratory study of selected university students in south africa. *Thunderbird International Business Review*, 54(4), 581-590.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (7. Baskı). Boston: Pearson.
- TCMB. (2017). Herkes İçin Ekonomi 'Finansal Okuryazarlık: Bireysel ve Toplumsal Faydaları. *TCMB Bülten* (48), 2-4.
- Temizel, F. (2010), *Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık* (1.Baskı).İstanbul: Beta Yayınevi.
- Tuna, G. ve Ulu, M. O. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: işletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 30, 128-141.

Extended Abstract

Aim and Scope

Individuals need to have an income in order to meet their needs in their lives. While some of these incomes can be spent and consumed, some of them can be reserved for savings. Conversion of savings into investment also increases the probability of earning income. These savings can be kept under the pillow, invested in term deposits, transferrable or real estate. Accordingly with all these decisions, money management should be made. The most important thing here is the ability of individuals to make correct and conscious decisions. At this point, the importance of the concept of financial literacy is understood.

This study was carried out in order to determine the financial literacy levels of the students of Recep Tayyip Erdogan University Findikli School of Applied Sciences, Finance and Banking Department and the students of the Faculty of Theology, and to determine whether there is a difference between them. By determining the level of financial literacy and eliminating the deficiencies, if any, students will be able to make the right financial decisions. With the straight management of the process, students will be protected from possible harm and with the straight functioning of the economic system, social welfare will be contributed. It is aimed that the research will contribute and guide for other studies on financial literacy.

Methods

In line with the determined purpose, a questionnaire was applied to 425 students studying at Recep Tayyip Erdogan University Findikli School of Applied Sciences, Finance and Banking Department and Faculty of Theology. The obtained data were analyzed using the SPSS program. For this purpose, the relationship between students' department, gender, age, class, income level, mother's education level, father's education level, credit card usage status and internet banking usage status and financial literacy were analyzed. Independent Sample T-test for 2-variable parameters and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) for parameters with 3 or more variables were applied in order to determine whether there is a difference between financial literacy mean scores and demographic characteristics. Before the T test, normality analysis was applied to test whether the data were normally distributed. Scheffe test, one of the Post-hoc tests, was used in cases where the variance was homogeneously distributed, and the Games Howell test was used in cases where the variance was not homogeneously distributed.

Findings

It was determined that there was a statistically significant difference between the "department of education", "gender", "credit card use status" and "financial literacy" of the students ($p < 0.05$). Financial literacy ($X = 8.79$) of Finance and Banking students was found to be higher than that of theology students ($X = 7.34$). It was concluded that male students' financial literacy ($X = 8.63$) was higher than female students ($X = 7.58$). In addition, it was determined that the financial literacy of the students who use credit cards ($X = 8.27$) is higher than those who do not use credit cards ($X = 7.53$). On the other hand, there is no statistically significant difference between students' internet banking use and financial literacy ($p > 0.05$). Similarly, it was determined that there was no statistically significant difference between the "age", "mother's education level", "father's education level" and "financial literacy" ($p > 0.05$). It was concluded that there was a statistically significant difference between the "classes" and "monthly income of the family" and "financial literacy" of the students ($p < 0.05$).

Conclusion

It was determined that the general financial literacy level of the students was moderate with 56.8%. It was determined that the financial literacy levels of the Theology Department students (52%) were lower than the Finance and Banking Department students (63%). It can be said that this result is influenced by the fact that the students of the Finance and Banking Department take more economics and finance courses. This result, Beal and Delpachitra (2003), Lantara and Kartini (2015), Zinc et al. (2017) shows parallelism with their studies. It has been determined that the reason for the students' financial literacy level to be at a medium level is due to the students' lack of financial knowledge. Increasing the financial literacy levels of students, who are the financial actors of the future, is important in terms of making healthy and correct financial decisions. In order to increase the financial literacy level of students;

- It is recommended that the government, private sector and non-governmental organizations work together to develop strategies and practices to increase financial literacy.

- It is thought that starting financial literacy education at an early age and carrying out the education at different scales such as students, women, men, and profession will have more impact. It would be beneficial to add a financial literacy course to the education curriculum in universities and to improve the content of the courses already included in the curriculum for practice. In addition, financial awareness of students will be increased by organizing panels and conferences on financial literacy.

- Financial literacy can be improved on digital platforms by making use of developing technology. At this point, it is important to focus on activities such as public service announcements and advertisements in terms of developing mobile applications to increase financial awareness, increasing web pages containing basic finance issues and informing the society.